

PRVÉ MEDZINÁRODNÉ SYMPÓZIUM O DEJINÁCH FILOZOFIE

Tento názov malo stretnutie vyše sto historikov filozofie zo socialistických krajín v dňoch 1.—4. júna 1971 vo Varne, v Dome vedeckých pracovníkov na pláži Družba. Zúčastnili sa ho zástupci temer všetkých socialistických krajín: Bulharskej ľudovej republiky, Zväzu sovietskych socialistických republík, Československej socialistickej republiky (osemčlenná delegácia), Federatívnej republiky Juhoslávie, Maďarskej ľudovej republiky, Nemeckej demokratickej republiky, Poľskej ľudovej republiky a Rumunskej ľudovej republiky.

Ako sa ukázalo v priebehu rokovaní, toto stretnutie bolo veľmi potrebné. Marxistická filozofická historiografia stojí pred množstvom problémov, s ktorými sa musí vyrovnávať. Sú to problémy takrečeno interné a externé. Prvé majú predovšetkým metodologický charakter. Boj materializmu s idealizmom ako hlavný hybný moment vývinu filozofie, proporionalita medzi imanentnými a „transcendentnými“ impulzmi tohto vývinu, formy odrazu a transformácie „transcendentných“ momentov vo filozofickom myslení, podiel individuálneho a univerzálneho momentu vo filozofickej problematike atd., to boli často diskutované a nie jednoznačne riešené metodologické otázky sympózia. Nie menšia pozornosť sa venovala aj ďalšej, ideologickej problematike, ktorej centrom boli otázky vzťahu marxistickej filozofickej historiografie k západnej filozofickej historiografii, vzájomného vzťahu medzi východnou a západnou filozofiou vôbec, vyrovnávania sa marxistickej filozofie so západnou, boja proti nej, jej kritiky, dialógu s ňou atd.

Sympóziium začal krátkym pozdravným príhovorom popredný filozofický predstaviteľ hostiteľov Todor Pavlov. Potom v prvej, plenárnej časti sympózia odznali štyri referáty a diskusia k nim. Ako prvý prehovoril vedúci sovietskej delegácie a ústredná postava sympózia, člen korešpondent Akadémie vied ZSSR M. T. Jovčuk, na tému *Marxisticko-leninská koncepcia dejín filozofie a jej niektoré aktuálne problémy*. Akademik Jovčuk vo svojej prednáške vyzdvihol a sústredil sa predovšetkým na štyri problémy: 1. Miesto a význam dejín filozofie v dnešnom svete. 2. Najdôležitejšie smery a závery súčasných marxistických historicko-filozofických výskumov (od konca päťdesiatych do začiatku sedemdesiatych rokov 20. storočia). 3. Niektoré metodologické princípy a diskutabilné otázky vedeckých dejín filozofie. 4. Naše úvahy o najbližších úlohách marxistických vedeckých dejín filozofie. Autor poukázal na veľký význam dejín filozofie pri formovaní dnešného vedecko-teoretického myslenia a pri rozvíjaní komunistickeho svetonázoru. V rámci uvedených problémov rozobral však ešte ďalšie otázky, ako boj proti antikomunizmu, proti názorom buržoázných autorov, že vedecko-technická revolúcia dehumanizuje človeka atd.

Druhý prehovoril zástupca NDR Dr. Bartsch na tému *O úlohe buržoázných dejinnofilozofických koncepcií v ideologickom triednom boji*. Po diskusii k týmto dvom referátom predniesol vedúci československej delegácie J. Netopilík referát *K otázke vzájomného vzťahu svetových a národných dejín filozofie*, autormi ktorého boli J. Černý a J. Netopilík. Posledný prehovoril zástupca hostiteľov akademik S. Ganovski o *Význame dejín filozofie v súčasnom ideologickom boji*.

V druhej časti sympózia sa účastníci rozdelili do štyroch sekcií: *Aktuálne problémy dejín marxisticko-leninskej filozofie*, *O vzájomnom vzťahu východnej a západnej filozofie*, *Metodologické problémy dejín predmarxistickej filozofie* a *Kritika súčasných buržoáznych historicko-filozofických koncepcií*. Diskusie boli veľmi živé, nadhadzovali a odhaľovali sa nové a nové problémy, ktoré sa, prirodzene, vždy nevyriešili, čomu medzi iným bránila krátkosť času, množstvo diskutujúcich a rôznosť tém, na ktoré hovorili.

Československí reprezentanti sa zúčastnili zasadania všetkých sekcií, ale najaktívnejší boli v sekcií *Metodologické problémy dejín predmarxistickej filozofie*, ktorá pracovala najdlhšie.

V tretej, poslednej časti sympózia sa účastníci zase zišli v pléne, aby zhodnotili výsledky svojej práce. Predsedovia jednotlivých sekcií referovali o činnosti vo svojich sekciách. Záujem pléna sa sústredil predovšetkým na slová akademika Jovčuka, ktorý zaujal stanovisko k viacerým problémom, nadhodeným v referátoch a diskusiách. Tak napríklad k problému europocentrizmu, podľa ktorého len Európa a predovšetkým západná Európa mala význam pre dejiny filozofie, lebo len ona prinášala a rozvíjala filozofickú problematiku, ktorú potom ostatné, „nefilozofické“ národy preberali. Podľa akademika Jovčuka je to nesprávna a jednostranná teória, pretože každý národ, aj neeurópsky, mal svoju vlastnú, aj keď niekedy skromnejšiu filozofiu, ktorá mala a má preň význam. Autor sa ďalej obrátil proti niektorým extrémnym názorom, napríklad proti tomu, že sa treba izolovať od nemarxistických filozofov, neviest dialóg s nimi atď. Medzi nemarxistami je veľa doľava orientovaných mysliteľov, ktorých možno získať, dialóg je účinný, rozvíja problematiku atď.

Sympóziu bolo spojené s výstavkou pôvodnej i prekladovej bulharskej a sovietskej filozofickej tvorby a bolo popretkávané rôznymi podujatiami hostiteľov, ako veľkolepou recepciou, exkurziami do okolia pláže Družby, filmovým predstavením o živote Bulharskej ľudovej republiky atď.

Prvé medzinárodné sympóziu o dejinách filozofie nevyriešilo, ako ani jedno sympóziu, kongres a pod., celú problematiku, o ktorej sa hovorilo. Dôležité však bolo, že ju nadhodilo a rozvírilo, že dalo jej účastníkom množstvo podnetov, s ktorými sa rozišli do svojich domovov a ktoré ich budú doma znepokojovať, nútiť k riešeniu. Nadviazalo sa na ňom mnoho nových pracovných i osobných kontaktov, vymenilo veľa publikácií a adres, veľká obec marxistických historikov filozofie sa lepšie zoznámila a zomkla. Aj to je nemalý zisk. Bolo by žiadúce, aby takýchto podujatí bolo viac, aby pracovali už analytickejšie a nútili riešiť problémy na ešte vyššej úrovni. O potrebnosti a naliehavosti takéhoto postupu netreba hovoriť. Toto prvé sympóziu bolo prvým a účinným krokom k tomu.

T. Münz

SEMINÁR O ETIKE A MORÁLNYCH PROBLÉMOCH DNEŠKA

Rozpoznanie a riešenie morálnych problémov doby je vždy neobyčajne významné pre správne posudzovanie spoločenskej situácie. Morálne hodnoty bývajú vystavované rozličným tlakom a zmenám, a preto je zvlášť dôležité, aby sa etická problematika nerozpracúvala iba v rámci abstraktnej teórie, ale aby odpovedala na akékoľvek morálne